

İdeal Bir Okul Öncesi Eğitim Ortamı: Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarından Beklentileri

Metehan BULDU¹, Rumeysa GÜNER PEKACAR²

Öz: Ebeveynlerin bakış açıları, okullar ve eğitimciler için önemli bir geri bildirim kaynağıdır. Ebeveynlerin öğrenme ortamı hakkındaki görüşlerini araştırmak, güçlü yönlerini ve iyileştirilmesi gereken alanları belirlemeye yardımcı olmaktadır. Bu sayede, eğitim ortamının, öğrencilerin ve ebeveynlerin ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak adına, fiziksel ve eğitsel ortamın sürekli olarak uyarlanması ve iyileştirmesi mümkün olacaktır. Bu amaçla, Ankara ilinde (merkez ilçeler) yer alan 26 ebeveyne kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi ile ulaşılmış ve yarı-yapılandırılmış görüşmeler ile çalışma verileri toplanmıştır. Görüşmeler esnasında ebeveynlerin kendi algılarına göre fiziksel (materyal, sınıf büyüklüğü, öğrenci sayısı, maddi beklenti) ve eğitsel (gelişim alanlarını destekleme, okulla iletişim,) açılardan ideal bir okul ortamından beklentilerinin neler olduğu sorulmuştur. Görüşmeler sonrasında elde edilen bulgular tematik analiz yönteminin ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda, ebeveynlerin verdiği cevaplardan yola çıkarak (1) fiziki beklentiler ve (2) eğitim-öğretim açısından beklentiler olarak iki ana tema geliştirilmiştir. Araştırmanın bulgularında ebeveynlerin yeterli materyal ve ödenen ücret konusunda farklı düzeylerde beklentilerin olduğunu göstermiştir. Özellikle çocukları özel kurumlarda eğitim gören ebeveynler, okullarda materyallerin yetersiz olduğunu ve ödenen paraların devlet okullarına kıyasla çok fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Diğer taraftan, ebeveynlerin eğitim öğretim açısından beklentilerinin en çok çocukların öz-bakım (öğrendiklerinin evde de gözlenmesi) ve sosyal (diğer çocuklarla paylaşım, iletişim) gelişim alanlarında olduğunu göstermektedir. Araştırma bulgularına dayanarak, okulların kendi koşullarına dair ebeveynlere fiziksel ve eğitsel açıdan bilgilendirme seminerleri vermeleri, dönem başlarında ebeveynlerin eğitim ortamına dair beklentilerini belirlemeye yönelik düzenli görüşmelerin yapılması ve ev-okul arasındaki bağı güçlü tutmak amacıyla teknolojik imkânların işe koşularak, düzenli iletişim bağı kurmaları önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Okul öncesi eğitim, eğitim ortamı, okul öncesi eğitim kurumu, ebeveynler, ebeveyn beklentisi

An Ideal Early Childhood Education Environment: Parents' Expectations from Preschool Institutions

Abstract: Parents' perspectives are an essential source of feedback for schools and educators. Researching their views on the learning environment helps identify areas of strength and areas that require improvement. Thus, gathering feedback from parents enables schools to continuously adapt, and refine educational

Geliş tarihi/Received: 19.04.2023

Kabul Tarihi/Accepted: 19.07.2023

Makale Türü: Araştırma Makalesi

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi, buldumete@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5820-7299

² gunerumeysa1997@gmail.com, ORCID: 0009-0006-5782-1856

Atf için/To cite: Buldu, M. & Güner Pekacar, R. (2023). İdeal bir okul öncesi eğitim ortamı: ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 625-643. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.1285749>

practices to better meet the needs of children and parents. For this purpose, 26 parents in Ankara (central districts) were reached with convenient sampling method and data were collected with semi-structured interviews. During the interviews, parents were asked what their expectations were from an ideal school environment in terms of physical (material, class size, number of students, financial expectations) and educational (supporting development areas, communication with the school) according to their own perceptions. The findings obtained after the interviews were analyzed with the thematic analysis method. As a result of the analysis, based on the answers given by the families, two main themes were developed as (1) physical expectations and (2) expectations in terms of education and learning. The findings of the study showed that parents had different levels of expectations about adequate materials and paid fees. Especially the parents whose children are educated in private institutions stated that the materials in the schools are insufficient and the money paid is too high compared to the public schools. On the other hand, it shows that the expectations of the parents in terms of education are mostly in the areas of self-care (reflection of what they learn at school to home) and social (sharing with other children, communication) development. Based on the findings of the research, it is recommended that schools give information seminars to families about their physical and educational conditions, make regular meetings at the beginning of the semester to determine the expectations of parents about the educational environment, and establish a regular communication link by employing technological opportunities in order to keep the bond between home and school strong.

Keywords: Early childhood education, learning environment, early childhood institutions, parents, parental expectation

Giriş

Okul öncesi dönem, çocukların çok hızlı gelişim gösterdiği ve öğrenmelerinin en yoğun olduğu bir dönemdir (Pramling-Samuelsson ve Carlsson, 2008). Çocukların öğrenmek için doğal olarak sahip oldukları bu kapasite sayesinde, onların keşfetme, inceleme ve öğrenme için desteklenmesi ve gerekli ortamın sunulması büyük önem taşımaktadır. Çocukların sahip oldukları bu kapasite çevrenin, aile ortamının ve okul öncesi eğitim kurumlarının ne derece etkili olduğuna bağlı olarak değişim göstermektedir (Pinto vd., 2013). Okul öncesi eğitimin kalitesi üzerine yapılan araştırma bulguları eğitimin kalitesi ile çocukların gelişim göstergeleri ve öğrenme çıktıları arasında ilişkinin yüksek düzeyde anlamlı olduğunu göstermektedir (Bal, 2019; LaParo vd., 2014; Leach vd., 2008). Kaliteli eğitim ortamlarında eğitim görmekte olan çocukların bilişsel, dil, sosyal, motor ve öz bakım becerilerine ait kazanımları ve gelişimleri belirgin bir şekilde kaydedilmektedir (Cowan, 2020).

İdeal bir okul öncesi eğitim, çocuğa oyun yoluyla yaparak ve keşfederek öğrenmesini sağlayan bir eğitim ortamı sunar (Pramling-Samuelsson ve Carlsson, 2008). Böyle bir öğrenme ortamında alınan eğitim sayesinde çocukların öğrenmesi daha kalıcı ve anlamlı olur. Okul öncesi dönemdeki çocuklar için tasarlanan bir eğitim ortamında, çocukların oyun ihtiyaçları en temel ihtiyaç olarak görülmekte ve öğrenmeleri bu yolla sağlanmaktadır (Cowan, 2020). Ezberci ve katı eğitim anlayışlarının aksine okul öncesi dönemde sunulan eğitim, çocukların özgür bir şekilde kendini ifade etmesini sağlamaktadır (Aydın ve Aykaç, 2016; Robertson, 2008). Diğer taraftan, sağlanacak olan gerekli materyaller ile çocuğun yaratıcı yönü beslenmekte ve çok yönlü gelişimini sağlamaya yönelik imkânlar sunulmaktadır. Sunulacak olan, yapı-inşa malzemeleri, boya kalemleri ve oyun hamuru yanında yaprak, ağaç kabukları, deniz kabuğu ve kozalak gibi birçok doğal malzemeler sayesinde çocukların denemelerine, keşfetmelerine ve düşüncelerini test etmelerine imkân verilmiş olur. Eğitim ve öğretim ortamına ait imkânlar ve olanakların yanı sıra, paydaşların

(öğretmen, müdür, aileler, öğrenciler) ne beklediklerini ve neye inandıklarını belirlemek, kaliteyi etkileyen önemli faktörlerden bir tanesi olarak öne çıkmaktadır (Boylan vd., 2008). Özellikle, okul öncesi eğitim söz konusu olduğunda anne-babaların bu eğitimden ne beklediğini ve anladığını öğrenmek büyük önem taşımaktadır (Xu ve Filler, 2008). Bu alanda yürütülen çalışmalar sonucunda ulusal ve uluslararası alanyazın, ebeveynlerin bakış açılarının, okullar ve eğitimciler için önemli bir geri bildirim kaynağı olduğunu göstermektedir. Ebeveynlerin, öğrenme ortamı hakkındaki görüşlerini araştırmak, güçlü yönlerini ve iyileştirilmesi gereken alanları belirlemeye yardımcı olacaktır (Brown vd., 2016). Ebeveynlerden geri bildirim toplamak, eğitim ortamlarının, öğrencilerin ve ailelerin ihtiyaçlarını daha iyi karşılamaya ve bu sayede eğitim uygulamalarının sürekli olarak, uyarlanmasına ve iyileşmesine olanak sağlayacaktır (Brown vd., 2016). Ayrıca, ebeveynlerin öğrenme ortamı hakkındaki görüşlerini araştırmak, politika uygulayıcılarına etkili müdahaleler tasarlamada, kaynak aktarımında ve ebeveynlerin ihtiyaçlarıyla uyumlu politikalar oluşturma konusunda önemli bilgi sağlayabilir. Hepsinden önemlisi, daha kapsayıcı ve duyarlı bir eğitim ortamı oluşturmak için ebeveynlerin görüşleri büyük önem taşımaktadır (Mullis ve Mullis, 2016).

Geçmişten bu yana aileler, okul öncesi eğitim kurumlarını, çalışan anne-babaların çocuklarını emanet ettiği bir yer olarak görmüşlerdir (Hujala vd., 2017). Ancak son zamanlarda, ebeveynlerin okul öncesi eğitimine dair inançlarının değiştiğini gösteren çalışmalar görülmektedir (Briley vd., 2014; Danişman, 2017; Hujala vd., 2017). Mevcut çalışmalar, ebeveynlerin okul öncesi eğitimin gereksiz olduğunu ya da erken çocukluk eğitimi kurumlarının sadece çocuklarının bakım ihtiyaçlarını karşılandığı yönündeki düşüncelerinin değiştiğini ortaya koymaktadır. Aileler, okul öncesi eğitimin çocukların gelişimleri için ne denli önemli olduğunu ve alınan eğitimin çocuğun gelecekteki başarısını etkilediğini fark etmeye başlamışlardır (Özen, 2008).

Kaliteli bir okul öncesi eğitim ortamını tasarlarken, ebeveynleri bu süreçten ayrı düşünmemek, aksine onların çocuklarının öğrenme sürecine nasıl dahil edileceğinin yollarının araştırılması da öncelikli bir durumdur. Ancak bu şekilde öğretmen ve aile arasında karşılıklı güven ortamı kurmak mümkün olacaktır (Yeşilyurt, 2011). Ancak yapılan birçok çalışma, öğretmen ve ailelerin farklı beklentiler içerisinde olduğunu ve aralarındaki iletişim bağının zayıf olduğunu göstermektedir (Mullis ve Mullis, 2016; Staples ve Diliberto, 2010; Thomas ve Dykes, 2013; Brown, Mahatmya ve Vesely, 2016). Ebeveynlerin, okul öncesi eğitim kurumu seçerken hem öğretim süreçlerine hem de okulun fiziksel özelliklerine dair beklentilerinin etkili bir faktör olduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Balboni ve Pedrabissi, 1998; Briley vd., 2014). Yeşilyurt (2011) yaptığı araştırmada, Türkiye’de çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına giden ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri ve kurumların bu beklentilerini karşılama düzeylerini belirlemek amacıyla bir çalışma yürütmüştür. Çalışma bulguları ailelerin eğitim kurumlarından beklenirlerinin karşılanması noktasında genellikle kararsız kaldıklarını göstermiştir. Göğebakan (2011), yaptığı araştırmada, beklentilerinin demografik özelliklere göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla annelerin okul öncesi eğitim hakkındaki görüşlerini incelemiştir. Araştırmaya katılan annelerin eğitim seviyeleri fark etmeksizin büyük bir çoğunluğu, çocuklarının okul öncesi eğitim kurumuna gitmesi gerektiğine inandıklarını belirtmiştir. Ayrıca annelerin yine büyük çoğunluğu okul öncesi eğitim kurumunu ilköğretime hazırlık olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Benzer şekilde, Koçak (2020), yaptığı araştırmada ise çocukları okul öncesi eğitim kurumuna giden ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentilerini ve kurumların bu beklentiye karşılama düzeylerini incelemiştir. Çalışmanın bulguları, ailelerin karma yaş eğitimine ön yargılı olduğunu göstermiştir. Diğer taraftan, ailelerin öğretmenin fiziksel

özelliklerine (kıyafeti, dış görünümü) olan beklentilerinin, öğretmenin yüksek eğitimden mezun olmasına oranla daha yüksek olduğunu göstermiştir. Yine ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentilerini incelemek üzere Bal (2019) yaptığı araştırmada, ailelerin birçoğunun çocuklarının çalışmalarıyla ilgili bilgilendirilmenin önemli olduğunu düşündüğün fakat okul ortamında ailelerin sürece katılımının daha az önemli gördüklerini belirlemiştir. Diğer taraftan, ebeveynler okuldaki oyun materyallerinin yeterli olduğunu düşündüklerini belirlemiştir. Erşan (2019) da yaptığı araştırmada çocukları okul öncesi eğitim kurumuna giden ailelerin kurumdan ve öğretmenden beklentilerini incelemek amacıyla aile ile görüşmeler yapmış ve ailelerin en çok ilköğretime hazırlık ve çocukların akademik becerilerine yönelik beklentilere sahip olduğunu saptamıştır.

Ebeveynlerin, okul öncesi eğitim hakkındaki beklentilerine dair yapılan çalışma bulgularından da anlaşılacağı üzere, çocuklarının aldıkları eğitime farklı beklentiler içerisinde olduklarını göstermektedir. Bazı ebeveynlerin daha çok çocukların akademik gelişimleri üzerine vurgu yaparken, bazıları gelişimsel olarak beklentilerinden bahsetmektedir. Diğer taraftan var olan beklentilerinin karşılanıp karşılanmaması konusunda net bulgular bulunmamakta ve daha detaylı araştırmaların yapılmasına ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Bu alanda yapılan araştırma bulgularından yola çıkarak, ebeveynlerin, okul öncesi eğitimden ne tür beklentilerinin olduğunu araştırılması büyük önem taşımaktadır. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim ortamlarına yönelik bakış açılarını ve beklentilerini anlamak, ebeveynler ve eğitimciler arasında güçlü bir ortaklık oluşturmaya yardımcı olacaktır (Thomas ve Dykes, 2013). Ayrıca ebeveynlerin, öğrenme ortamları hakkındaki görüşlerini araştırmak, onların rollerini, beklentilerini ve katılım düzeylerini nasıl algıladıklarına biz eğitimcilere dair kritik bilgiler sağlayabilir. Özellikle Türkiye gibi devlet ve özel eğitim kurumlarının imkânlarının ve olanaklarının giderek farklılaştığı ve çocuklarının geleceği için bir seçim durumu haline geldiği ülkelerde ebeveynlerin okullardan neler beklediğini araştırmak önem arz etmektedir. Bu noktada, ebeveyn bakış açılarını anlamak potansiyel iyileştirme alanlarının belirlenmesine yardımcı olacaktır. Bu amaçla mevcut çalışma çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ebeveynlerin, çocuklarının eğitim gördükleri okul öncesi kurumlarından fiziksel ve eğitsel olarak ne tür beklentilere sahip olduklarını araştırmayı amaçlamıştır. Bu kapsamda Ankara ilinde bulunan ebeveynlere ulaşılmış ve bireysel görüşmeler aracılığıyla 36-72 ay grubunda çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının eğitim gördükleri okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik fiziksel ve eğitsel boyutlara ait beklentileri araştırılmıştır. Bu kapsamda oluşturulan araştırma sorusu; “Çocukları okul öncesi kurumlarına devam eden ebeveynlerin okul öncesi kurumlarına dair beklentileri nelerdir?” şeklindedir.

Türkiye’deki Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Bakış

Okul öncesi dönemde, eğitim kurumları çeşitli yaş gruplarını dikkate alınarak eğitim ve öğretim programlarını tasarlamaktadır. Bu eğitim kurumları bazı özel kuruluşlara, kamu kuruluşlarına, yerel yönetimlere ve bakanlıklara bağlı olarak eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir (Koçyiğit vd., 2007). Genel olarak Türkiye’deki okul öncesi eğitim kurumları, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB)’na bağlı olarak faaliyet göstermektedirler.

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olan eğitim kurumlarında, bağımsız anaokulları, ilköğretim bünyesinde bulunan anasınıfları, kız meslek lisesi bünyesindeki uygulama anaokulları ve uygulama anasınıfları yer almaktadır. Anaokulları, sabah ve öğleden sonra olarak yarım gün eğitim planı

uygulamakta ve 36-66 aylık çocukların eğitimini üstlenmektedir (MEB, 2014). Çocukların gelişim alanları merkeze alınarak eğitim süreci tasarlanmıştır ve öğretim süreci buna göre planlanır. Okullarda gerçekleştirilen etkinlikler sayesinde çocuklar sosyal hayata ve okula hazırlanırken, birçok öğrenme becerilerinin de kazanması sağlanır (Koçyiğit vd., 2007). Anasınıfları ise 48-66 aylık çocukların eğitimi amacıyla örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde açılan sınıflardır (MEB, 2014). Anasınıfları, ilköğretim bünyesinde açılır ve çocukların ilköğretime hazırlığı açısından çok önemlidir. Anasınıfları bünyesinde öğretmenler çocuklara çeşitli etkinlikler sunarak onları ilköğretim hayatına hazırlar.

Diğer taraftan, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı olarak gündüz bakımevleri ve kreşler yar almaktadır. Kreşlerde 0-36 aylık çocukların beslenme, bakım ve temizliğini sağlamak ayrıca çocukların güvenlikleriyle ilgilenmek düşüncesiyle açılmaktadırlar (ASHB, 2015). Alanında uzman kişiler tarafından çocukların gelişim alanlarına göre eğitim faaliyeti sürdüren ve güvenli bir ortamda oluşturulan bu kurumlar, çalışan ebeveynlerin çocuklarını bırakabilecekleri bir ortamdır. Gündüz bakımevleri ise 37-66 aylık çocuklara hizmet veren kuruluşlardır (ASHB, 2015). Yine kreşler gibi çocukların beslenme, bakım, temizlikleriyle ilgilenmek ve çocukların güvenliklerini sağlamak amacıyla çalışan ailelerin çocuklarının sosyal becerilerini, dil becerilerini, öz-bakım becerilerini, motor becerilerini ve psiko-motor becerilerini geliştirmelerine destek olmak amacıyla hizmet vermektedirler (ASHB, 2015).

Yöntem

Bu çalışmanın amacı, çocukları okul öncesi eğitim kurumuna devam eden ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerini incelemektir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenolojik araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Fenomenoloji araştırması, katılımcıların kendi bakış açılarını ve düşüncelerini incelemek amacıyla gerçekleştirilir ve fenomenlerin (olayların) doğal ortamında incelenmesi için gerçekçi ve bütüncül bir bakış açısı sunar (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Fenomenoloji araştırmasında sürecinde derinlemesine bilgi toplamasını sağlayacak, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemleri kullanılmaktadır (Creswell, 2013). Mevcut çalışma kapsamında ele alınan olgu “ebeveynlerin okul öncesi eğitim ortamlarından fiziksel ve eğitsel boyutlarda beklentileridir”. Bu beklentiler çalışmanın başında fiziksel ve eğitsel beklentiler olarak iki ana unsur altında belirlenmiş. Çalışmanın verileri görüşme yöntemi ile toplanmıştır ve belirlen olgu durumu çerçevesinde görüşme soruları oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında, çocukları Ankara'nın merkez ilçelerinde okul öncesi eğitim kurumunda eğitim gören 26 ebeveyne ulaşılmıştır ve veriler yarı-yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunda, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Ankara ilinin merkez ilçelerinde (Çankaya, Yenimahalle, Eryaman), devlet ve özel okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların ebeveynleri yer almaktadır. Ebeveynlerin katılımcı olarak belirlenmesi sürecinde, zaman ve mekân kısıtlarından dolayı kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunda yer alan ebeveynlerin çocuklarının yaş aralığı 36-72 ay aralığında değişim göstermektedir.

Tablo 1’de katılımcıların çocuklarına ait kurum türü gösterilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi üç özel ve üç devlet okulu olmak üzere toplam 6 farklı okuldan, 26 ebeveyne ulaşılmış ve ebeveynler çalışmaya dahil edilirken çalışmaya katılmaları konusunda gönüllülükleri esas

alınmıştır. Çalışmaya dahil edilen devlet ve özel okullar arasında bir kıyaslama yapmak amaçlanmamış sadece çalışmanın olgusu olan ebeveyn beklentilerine dair çeşitlemeyi sağlamak amacıyla farklı kurumlardan katılımcılar seçilmiştir.

Tablo 1

Araştırma Grubuna Dahil Edilen Ebeveynlerin Çocuklarının Eğitim Gördükleri Kurum Türü

Çocuğun devam ettiği kurum	<i>n</i> (Katılımcı ebeveyn sayısı)	%
Devlet (<i>n</i> =3)	14	54
Özel (<i>n</i> =3)	12	46

Araştırmaya katılan ebeveynlerin, çocuklarının devam ettiği kurumlar seçilirken, devlet-özel okul dağılımının benzer olmasına özen gösterilmiştir. Çalışmanın amaçları arasında devlet ve özel eğitim kurumlarının olanaklarını kıyaslamak yer almamaktadır. Veri toplama sürecinde, öncelikle farklı bölgelerde yer alan okul müdürlerine çalışma duyurusu gönderilmiş ve iletişime geçilmiştir. Çalışmaya katılım konusunda geri dönüş yapan okul müdürlerinin görev yaptığı okullar bu sayede çalışmaya dahil edilmiştir. Müdürlerin velilerle paylaştığı duyurular sayesinde, toplamda 26 ebeveyn araştırmacılarla iletişime geçmiştir. Tablo 2’de çalışmaya dahil edilen ebeveynlerin çocuklarına ait yaş aralıkları, katılımcı ebeveyn sayısı ve okul türleri verilmiştir.

Tablo 2

Katılımcı Ebeveynlerin Çocuklarına Ait Yaş Grubu

Devlet Okulu	<i>n</i>	Özel Okul	<i>n</i>	Toplam
36-48 ay	4	36-48 ay	4	8
48-60 ay	4	48-60 ay	5	9
60-72 ay	6	60-72 ay	3	9
Toplam	14		12	26

Katılımcı ebeveyn grubu çalışmaya dahil edilirken 36-48, 48-60 ve 60-72 aylık gruplardan seçilmiştir ve her bir ay aralığından seçilen katılımcı sayısının benzer sayılar olmasına ve belirli bir yaş grubunda yığılma olmamasına özen gösterilmiştir. Çalışmaya dahil edilen katılımcı ebeveynlerin olabildiğince aynı sınıflarda yer almamasına özen gösterilmiştir. Devlet okulunda, 36-48 aylık grupta ikişer, 48-60 aylık grupta üç, ve 60-72 aylık grupta üçer ebeveyn aynı sınıftan seçilmiştir. Özel eğitim kurumlarında, 36-48 aylık grupta üç, 48-60 aylık grupta üç ebeveyn bir sınıftan ve iki ebeveyn başka sınıftan, 60-72 aylık grupta ise iki ebeveyn aynı sınıftan seçilmiştir.

Çalışmaya katılan ebeveynlerin sadece dördünü babalar oluştururken geriye kalan 22 katılımcı ebeveyn ise annelerden oluşmaktadır. Çalışmanın amaçları arasında anne-baba görüşlerindeki farklılaşmaya odaklanmak yer olmadığından cinsiyet dağılımı için eşit oranda bir dağılım oluşturmak amaçlanmamıştır.

Tablo 3

Araştırma Grubunun Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	<i>n</i>	%
İlköğretim	1	4
Ortaöğretim	8	31
Ön Lisans	2	8
Lisans	11	42
Lisansüstü	4	15

Tablo 3’de çalışmaya katılan ebeveynlerin eğitim durumuna bakıldığında ilköğretim mezunu 1 kişi, ortaöğretim mezunu 8 kişi, ön lisans mezunu 2 kişi, lisans mezunu 11 kişi, lisansüstü 4 olduğu görülmüştür. Dolayısıyla lisans mezunu sayısının daha çok olduğu gözlemlenmiştir.

Veri Toplama ve Verilerin Analizi

Çalışmaya katılan ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerini eğitim-öğretim ve fiziki açılarından incelemek amacıyla, yarı-yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Sorular ilk halleri tamamlandıktan sonra okul öncesi eğitim alanında uzman olan iki kişiye gönderilmiş ve sorular için görüşleri alınmıştır. Uzmanlardan gelen görüşler doğrultusunda öğrenme çıktıları, pedagojik alt yapı, açık uçlu materyal, öğretim programı gibi kelimeler yerine ebeveynler için daha anlaşılır kelimeler olan “çocukların gelişimi, öğrenmeleri, sınıf içi materyaller gibi kelimeler kullanılmıştır. Ayrıca 3., 4. ve 11. soruların sıralaması değiştirilerek fiziksel beklentilerin sorulduğu sorular üst sıraya taşınmıştır. Bu değişiklikler sonunda sorulara son hali verilmiştir. Geliştirilen soruların pilot çalışması 2 ebeveyn ile gerçekleştirilmiş ve soruların onlar için net ve anlaşılır olduğuna karar verilmiş ve Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Etik Kurulu Başkanlığından 18.03.2022 tarih ve 21 sayılı etik kurul kararı ile ana katılımcı grubuna ulaşılmaya başlanmıştır.

Ebeveynlerle görüşmeleri gerçekleştirmeden önce çalışmanın içeriği hakkında bilgi verilmiş ve katılımlarının gönüllü olup olmadığı sorulmuştur. Katılmaya gönüllü olan ebeveynlere e-mail ile onam formu yollanmış ve elektronik olarak imzalamaları istenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler ortalama 30-35 dakika sürmüş ve ebeveynler ile Zoom üzerinden görüşülerek gerçekleştirilmiştir.

Geliştirilen görüşme soruları 2 ana başlık altında toplanmıştır: (1) fiziki açıdan okul öncesi eğitim kurumlarından beklentiler ve (2) eğitim-öğretim açısından okul öncesi eğitim kurumlarından beklentiler. Toplamda 12 soru geliştirilmiş ve bu ana başlıklar altında sorular sorulmuştur.

Sorulara verilen cevapları analiz etmek amacıyla tematik analiz yöntemi kullanılmış ve katılımcıların verdiği cevaplar yine iki ana temalar altında toplanmıştır. Şekil 1’de de görüldüğü üzere katılımcıların sorulara verdiği cevaplar üzerine (1) *Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Dair Fiziki Beklentileri* ve (2) *Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Dair*

Eğitim-Öğretim Açısından Beklentileri olmak üzere iki ana tema belirlenmiş ve bu temalar altında farklı kategoriler oluşturulmuştur.

Şekil 1

Geliştirilen Tema ve Kategoriler

Şekil 1’de de görüldüğü gibi, “Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Dair Fiziki Beklentileri” teması altında dört farklı kategori (kurumun fiziki yapısı, sınıfların fiziki yapısı, materyal yeterliliği, ödenen ücret) yer almaktadır. Analiz sonucunda geliştirilen bir diğer tema ise “Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Dair Eğitim-Öğretim Beklentileri” temasıdır. Bu tema altında ise üç farklı kategori (öğretmenden beklenti, çocuğun gelişimine katkısı ve iletişim süreci) yer almaktadır. Araştırmacılar tarafından ilgili tema ve kategoriler oluşturulduktan sonra erken çocukluk eğitiminde uzman olan iki farklı araştırmacı tarafından uzman görüşü alınmıştır. Uzmanlar dökümü yapılan görüşme verilerinin %30’unu analiz etmiş ve %96 oranında benzerlik oranına sahip kodlama süreci gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar analiz sonrası uzmanlarla toplantı gerçekleştirmiş ve belirlenen tema ve kategoriler için tam uzlaşma sağlanmıştır.

Araştırmacıların Rolü

Araştırmanın bütün aşamalarında araştırmacılar aktif olarak rol almıştır. Araştırmayı yürüten araştırmacıların ikisi de okulların belirlenmesi ve okullarla iletişime geçilmesi sürecinde aktif olarak yer almış ve veri toplama sürecinde ebeveynlerle görüşmeler yapmışlardır. Görev dağılım sürecinde eşit iş bölümü yapmaya özen gösterilmiş ve araştırmanın her aşamasında her iki araştırmacı da yer almıştır. Ayrıca araştırmanın veri analizi sürecinde, her iki araştırmacı da ayrı ayrı analiz yapmış ve daha sonra tema ve kodlarını karşılatırmıştır. Belirlenen tema ve kodlara dair ortak bir karar aldıktan sonra uzaman görüşüne sunulmuş ve nihai haline gelmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda verilerin geçerliliği ve güvenilirliği çalışma için büyük önem taşımaktadır (Fraenkel vd., 2012). Bogdan ve Biklen (2006), çalışmanın inandırıcılığını artırmak için geçerlik ve güvenilirliğin önemini vurgulamaktadır. Mülakat öncesinde gerçekleştirilen pilot çalışma ile 4 ebeveyne (bir baba, üç anne) ulaşılmış ve soruların pilot çalışması yapılmıştır. Pilot çalışma sonrasında sorularda herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Toplanan verilerin geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla, katılımcı teyidi ve araştırmacı çeşitlemesi teknikleri kullanılmıştır. İlk olarak, araştırmacı çeşitlemesinin bir parçası olarak görüşme sorularının oluşturulmasında ve verilerin analizinde araştırmacılar dışında iki erken çocukluk eğitim uzmanı daha yer almıştır. Erken çocukluk eğitiminde uzmanlaşmış diğer iki kodlayıcı, potansiyel bir araştırmacı önyargısını ortadan kaldırmak ve çalışmanın güvenilirliğini artırmak için görüşme dökümlerinin %30'unu incelemiştir. Analiz edilen veriler, iç tutarlılık hesaplaması sonucunda %96'lık tutarlılık değerine sahip çıkmıştır. Bir diğer geçerlik ve güvenilirlik yöntemi olarak katılımcı teyidi kullanılmıştır ve verilerin dökümü yapıldıktan sonra katılımcılardan verdikleri cevaplar için teyitte bulunmaları istenmiştir.

Bulgular

Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarına dair beklentileri analiz edilmiş ve analiz sonucunda iki ana tema geliştirilmiştir.

Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Dair Fiziki Beklentileri

Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından fiziki olarak beklentilerini belirlemek amacıyla sorulan sorulara verilen cevaplar dört kategori altında toplanmıştır. Bu tema altında, (a) kurumun fiziki yapısı, (b) sınıfın fiziki yapısı, (c) materyal yeterliliği ve (d) Ödenen ücret olarak belirlenmiştir.

Kurumun Fiziki Yapısı

Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziki yapısına dair beklentileri ile ilgili sorulan soruya verilen cevaplar; güvenli olmalı ($n=4$), bahçeli olmalı ($n=4$), tek katlı ve bahçeli olmalı ($n=3$), çocukların gelişimsel özelliklerine uygun olmalı ($n=4$), temiz olmalı ($n=4$), ferah olmalı ($n=3$), çeşitli oyun imkânları sunmalı ($n=1$) şeklinde olduğu görülmüştür.

Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarının bahçeli bir yapıya sahip olması gerektiğine dair görüşü olan ebeveynlerden biri "*Binanın hem içerisinde hem bina dışarısında çocukların rahatlıkla oynayabilecekleri koşturacakları bir bahçenin olması bina içerisinde kendilerini daha iyi oynayacakları kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri bir alanın oluşturulması gerekir*" (A_2) şeklinde açıklama yapmıştır. Diğer taraftan, bir başka ebeveyn, "*Müstakil, bahçeli ve doğal yapı,*

yeşil alan ve park mevcut olmalı. Çeşitli spor alanlarının olmalı. Bu şekilde çocuklar enerjilerini atabileceklerdir” (A5) şeklinde bir açıklama yapmıştır.

Görüşmeye katılan ebeveynlerden biri ise okulların fiziki olarak yeterli oyun alanı sunması gerektiğinin çok önemli olduğunu belirtmiştir. Ebeveyn düşüncelerini şu şekilde belirtmiştir; “Çocuklar artık oyun alanlarına her an ulaşamıyor. Okulda geçirdikleri süre çok uzun. Bu ihtiyacı karşılayacak oyun alanlarına ihtiyaç var” (A21).

Sınıfın Fiziki Yapısı

İdeal bir okul öncesi eğitim sınıfının çocukların gelişimine katkısı açısından beklentiniz nelerdir şeklinde sorulan soruya verilen cevaplar şu şekilde yer almıştır; çocuğumun sosyalleşmesini destekleyecek şekilde dizayn edilmeli ve oyun alanları olmalı, (n=6), güvenli olarak oynamasına imkân sağlamalı (n=9), güvenlik kamerası olmalı (n=3), çocukların kendilerini rahat hissettikleri ortamlar olmalı (n=2), kaygan zemin olmamalı (n=2), sınıf duvarlarının renkleri yorucu olmamalı (n=1), teknolojik imkânlar olmalı (n=1) şeklinde görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Katılımcı ebeveynlerden biri, “sınıf içerisinde çocukların rahatlıkla oturup kalkabileceği sandalyeler ve çocukların rahatlıkla ulaşabileceği rafların olması gerekiyor. Yerlerin kaygan zemin olmaması ve oturma etkinliklerinde kesinlikle minderlerin bulunması gerekiyor. Ayrıca çocukların güvenliği için tehlikeli oyuncakların bulunmaması gerekir” (A1) şeklinde bir açıklamada bulunmuştur. Diğer taraftan bir başka ebeveyn ise okul öncesi dönemdeki çocukların kendilerini ait hissettikleri ortamların önemine vurgu yapmıştır ve “çocuklarımızın oyun oynayabildiği açık alan ya da oyun alanlarına ihtiyaç vardır” (A4) şeklinde görüşlerini bildirmiştir.

Sınıf ortamının güvenli olması ve zeminlerin kaygan olmamasına dair yapılan açıklamalarda ebeveynlerden biri “Zemin bence önemli. Çocukların düşüp yaralanmamaları adına kaygan olmamalı. Bence bu güvenlik önlemlerinin bir parçası” (A15) şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Materyal Yeterliliği

Ebeveynlerin okullarda bulunan materyallere dair beklentilerini ve düşüncelerini öğrenmek amacıyla sorulan “ev koşullarınızla kıyasladığımızda, materyal (oyuncak, makas, boyama kalemi, hamur, kitap... vb.) olarak okul öncesi kurumları yeterli materyali buluyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Buna göre ebeveynlerin genellikle materyalleri yeterli bulduklarını göstermiştir (n=22). Konuyla ilgili ebeveynlerden biri; “Evet kesinlikle sunuyor. Benim daha önce hiçbir şekilde karşılaşmadığım materyallerle, farklı etkinlikler yapıyorlar. Bu gayet memnun edici. Ayrıca bizim hiç duymadığımız şarkı ya da tekerlemeler öğreniyor. Bu da ayrıca mutlu ediyor. Bu imkânları evde sunmak mümkün değil” (A13).

Diğer taraftan materyallerin yeterli olmadığını (n=4) düşünen ebeveynlerden biri görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir; “Yeterli bulmuyorum çünkü velilerden isteniliyor. Her şeyi öğrencinin ailesinin almasını istiyorlar” (A9). Bir başka ebeveyn ise “hayır sunmuyor, yani daha fazla seçenek sunmalı kesinlikle. Evde olan materyalleri bizden istiyorlar zaten benim evimde de oyun hamuru var boya kalemi var işte Lego var yani bence daha çok geliştirilmeli hatta alanlar sınıflar büyütülmeli yani çocuklar için” (A12) şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Ödenen Ücret

Ebeveynlerin, kurumların fiziki yapısına dair beklentilerinin son kategorisi olan ödenen ücret kategorisinde, büyük bir kısmı (n=20) ödediği ücretin karşılığını aldığını ifade ederken, bir kısmı ise (n=6) karşılığını alamadığını dile getirmiştir. Ücretin karşılığını aldığını düşünen özel okul ebeveynlerinden biri “*evet bence alıyorum emek isteyen bir süreç ama yine de biraz fazla ücret talep ettiklerini düşünüyorum*”(A₆) şeklinde ifade de bulunmuştur. Benzer şekilde çocuğu devlet okulunda eğitim gören bir ebeveyn ise; “*Karşılığını aldığımızı düşünüyorum. Devlet okullarında yeterli ödenek olmadığını da biliyorum. Günlük temizlik bile hayli maliyetli bir durum ve okulumuz bu konuda gerekli özeni gösteriyor*” (A₁₆) şeklinde bir açıklamada bulunmuştur.

Diğer taraftan çocuğu özel okulda eğitim göre bir ebeveyn ise ödenen ücretin karşılığını alamadıklarını düşünmektedir; “*Hayır almıyoruz. Asla da alınmıyor. Her ay büyük ücretler veriyoruz ama yine de karşılığını aldığımızı düşünmüyorum. Özel ve devlet okulunun verdiği eğitim arasında büyük fark yok ama ücret çok farklı*” (A₁₂).

Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Dair Eğitim-Öğretim Açısından Beklentileri

Ebeveynlerin okul öncesi eğitime dair beklentilerine dair yapılan araştırmada eğitim-öğretim açısından beklentilerini üç ana kategoride belirtmişlerdir. Bu bağlamda (a) öğretmenden beklenti, (b) gelişimsel açıdan beklenti ve (c) iletişim sürecinden beklenti olarak üç ana kategori yer almaktadır.

Öğretmenden Beklenti

Öğretmenlere dair ebeveyn beklentilerini öğrenmek amacıyla sorulan soruya, ebeveynlerden bir kısmı çocuğumu iyi bir eğitim hazırlaması (n=8), sabırlı olması (n=6), her çocuğa yaklaşımı aynı olması (n=3), aileyle iş birliği içinde olması (n=3), çocuğuma ilgi göstermesi (n=2), aşırı kurallar yerine yeterli kurallar koyması (n=1), çocukların sağlıklı birey olması için çocuklara önem verilmesi (n=1), tutarlı olması (n=2) şeklinde düşüncelere sahip oldukları görülmüştür.

Bu bağlamda öğretmenin sabırlı ve şefkatli olması gerektiğini düşünen ebeveynlerden biri “*Öğretmenlerin sabırlı ve şefkatli olması, güler yüzlü, sempatik, kararlı olması, disiplinli, saygılı vb. olması gerekir. Toplum kurallarını bilmesi gerekir*” (A₁₂) şeklinde ifadede bulunmuştur. Diğer taraftan öğretmenlerin çocuklarla kaliteli vakit geçirmesi gerektiğine ve iyi bir eğitim imkânı sunması gerektiğine inan ebeveynlerden biri “*Okul öncesi öğretmenlerinden beklentilerim çocuğumla kaliteli vakit geçirerek ona iyi bir eğitim ortamı hazırlamasıdır*”(A₄). Bir başka ebeveyn ise “*Öğretmen önemli bir unsur. Kaliteli bir eğitim imkânı sunması çok önemli. En çok da arkadaşlarıyla iletişim içinde, mutlu ve isteyerek öğrendiği bir öğrenme ortamı hazırlaması gerektiğini düşünüyorum*” (A₁₃). Bir başka ebeveyn ise “*çocukların psikolojik açıdan sağlıklı olması için öğretmen önemli tabi. Çocuk değer gördüğünü bilirse mutlu olur ve daha iyi öğrenir*”(A₂) şeklinde bir açıklama yapmıştır.

Son olarak görüşmeye katılan ebeveynlerden biri ise “*ailelerle sürekli iletişim içinde olmalı, çocuğun okula alışma sürecinde yardımcı olmalı*”(A₆) şeklinde bir açıklama yapmıştır.

Gelişimsel Açıdan Beklenti

Ebeveynlerin sorulara verdiği cevaplardan yola çıkarak, çocuklarının gelişimsel özelliklerine uygun olarak okullardan desteklenmesini beklediği gelişim alanları şu şekilde

sıralanmaktadır; öz bakım yapmayı öğrenmeli ($n=6$), sosyal becerisinin gelişmesi ($n=6$), bütün gelişim alanlarına hitap eden bir eğitim alması ($n=4$), sosyal ve motor becerisinin gelişmesi ($n=4$), bilişsel ve motor becerisinin gelişmesi ($n=3$), dil becerisinin gelişmesi ($n=2$), ilköğretime hazırlanması için gerekli bilgileri öğrenmesi ($n=1$) şeklinde beklentilere sahip oldukları görülmüştür.

Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğun gelişimiyle ilgili görüşleri doğrultusunda anne-babaların büyük çoğunluğunun öz bakım ve sosyal becerilerini gelişmesini istediklerini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda ebeveynlerden biri; “Çocuğun kendi yeteneklerinin farkına varmasını sağlayacak eğitimler ve etkinliklerin yapılması gerekir. Çocuğum paylaşımcı olmayı öğrenmeli ve kişisel ihtiyaçlarını yaşının gereği şekilde yapmayı öğrenmeli” (A1). Bir başka ebeveyn ise, “Diğer arkadaşları ile toplu ortamda yaşadıkları için sosyal ve uyum bakımından gelişmiş, farklı aktiviteler ile motor becerisinin gelişmesi ve sürekli iletişimde bulunduğu için konuşma, algılama ve yorumlama becerisinin olumlu gelişmesini beklemekteyim” (A3).

Çocukların bilişsel gelişimini desteklemesi gerektiğine dair beklentileri olan ebeveynlerden biri ise “Daha çok bilişsel gelişimi benim için önemli, öz bakımı zaten evde kazanıyor”(A11) şeklinde bir ifade de bulunmuştur. Son olarak dil becerisini gelişmesine yönelik beklentileri olan ebeveynlerden biri “Zaten eğitimleri çok güzel veriyorlar benim duyduğum kadarıyla pek bir şey eklememe gerek yok bence yeterince iyi. Ayrıca çocuklar zaten her şeyi kapıyorlar beyin olarak yani sıfır beyindeler yani hemen her şeyi kapabiliyorlar zaten onu öğretmenler daha da ileriye taşıyabiliyorlar. Ancak benim oğlumun dil gelişimi açısından desteklenmeye ihtiyacı olabilir. Bu konuda gerekli planlamalar yapılmalı ve desteklenmelidir” (A18) şeklinde bir açıklamada bulunmuştur.

İletişim Sürecinden Beklenti

Ebeveynlerin eğitim-öğretim süreci açısından beklentilerine yönelik olarak belirlenen temanın son kategorisinde ise ebeveynlerin iletişim sürecine dair beklentileri yer almaktadır. Görüşmeye katılan ebeveynlerden büyük çoğunluğu iletişimin yeterli olduğunu ($n=18$) ifade ederken, geri kalan ebeveynlerin iletişim sürecine dair beklentilerini karşılanmadığı ($n=8$) görülmüştür. Bu bağlamda, ebeveynlerden biri “iletişim sürecinde her zaman bizi bilgilendirdi. Fotoğraflar ve mesajlar geliyor” (A21) şeklinde ifade etmiştir. Bir başka ebeveyn ise “Öğretmenimiz bizi her an bilgilendiriyor ama daha çok bilgilendirme ondan geliyor. Süreçte bizde fikirlerimizi paylaşabilirsek güzel olabilir” (A8).

İletişim sürecinde yeterli desteği görmediklerini ifade eden ebeveynlerden biri “okula gittiğimizde içeri giremiyoruz. Bir şey sormak istediğimizde iki-üç saniyemiz var. Ne sorabilirsek” (A17). Süreçte yeterli iletişim kuramadığını düşünen bir başka ebeveyn ise “Geçenlerde bir sorun yaşadık öğretmene anlatmaya çalıştığımızda hemen kendini savunmaya geçti. Bence bu şekilde iletişim kurabilmem mümkün değil” (A23) şeklinde bir ifade de bulundu.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmanın amacı ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerini fiziksel ve eğitim-öğretim beklentileri açısından incelemektir. Bu amaçla görüşmeler yapılan ebeveynlerden gelen cevaplar doğrultusunda ebeveynlerin bu iki ana tema altında farklı konularda beklentilerinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Ebeveynlerin, fiziki yapı açısından beklentilerini incelediğimizde, kurumun yapısına, sınıfın yapısına, materyallere ve ödenen ücrete dair olması gerekenden fazla olduğu yönündeki beklentilerini olduğu ortaya çıkmıştır. Kurumun ve sınıfın yapısına dair belirtilen görüşlerde mekânın çocukların eğitim-öğretim ve ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanması gerektiğine inanmaktadırlar. Alanyazın incelendiğinde, okul ve sınıf tasarımlarının öğrenci başarısı üzerine yapılan çalışmalar, düzenli, basit ve net sınırları olan bir okul ortamının öğrencilerin başarısı üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda, okul ve sınıf ortamına ait bölümlerin net olmasının ailelerin ve öğrencilerin beklentilerin daha anlaşılır olmasına yardımcı olmaktadır (Yamamoto ve Holloway, 2010). Mevcut çalışmanın bulguların paralel olarak gerçekleştirilen çalışmalardan birini Çemrek ve Özaydın (2019) gerçekleştirmiştir. Çalışmada, ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumundan beklentilerine bakıldığında, çocukların güvenlikleri için güvenlik hizmetinin olması ve kurumun çocukların gelişimlerine uygun olması gerektiği şeklinde olduğu görülmüştür. Benzer şekilde mevcut çalışmada da, ebeveynlerin güvenlik ve güvenli kamerası gibi beklentilerinin olduğu görülmektedir. Bu iki araştırma sonucunun benzer olduğu görülmüştür. Bu bulgulara dayanarak, ebeveynlerin özellikle yaş grubu küçük olan çocukları için güvenlik alanında daha fazla önleme ihtiyaç duydukları düşünülebilir. Ebeveynlerin, bu yöndeki beklentilerinin, çocuklarının güvenliğine zarar verebilecek tehlike ve risklerden arınmış bir ortam sağlamasını yönünde olduğu iddia edilebilir. Diğer taraftan ebeveynlerin sağlanan materyal ve ödenen ücret bakımından da farklı düzeyde beklentilerini olduğu görülmektedir. Bazı ebeveynler materyallerin ve ödenen ücretin tam karşılığını aldıklarını ifade ederken, bazıları alamadıklarını belirtmiştir. Yapılan araştırmalara bakıldığında, materyallerin çocukların sayısına uygun olması ve çocukların bunlara kolay ulaşmasının okul ortamına karşı aidiyetlerini güçlendirdiğini göstermektedir (Buldu ve Olgan, 2021). Farklı ülkelerde gerçekleştirilen araştırmalara bakıldığında okullarda sunulan materyallerin, ailelerin dikkatini çocuklarının öğrenme sürecine yönelttiğini göstermektedir (Carter, 2021).

Mevcut çalışmada ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından eğitsel boyuttaki yönelik bakıldığında, katılımcıların en çok çocuklarının öz-bakım ve sosyal gelişim alanlarında desteklenmesini önemli buldukları görülmüştür. Bu bulguya paralel olarak, Sevinç (2010) anneler ile bir çalışma gerçekleştirmiş ve onların okul öncesi eğitimden beklentilerini incelemiştir. Annelerle yapıla bu araştırmaya bakıldığında, katılımcıların anaokulundan beklentilerinin en çok anaokulunun çocuğun sosyal becerisini geliştireceği düşüncesi olduğu görülmüştür. Bu iki araştırma sonucunun benzer olduğu görülmüştür. Bu düşüncelere dayanarak ebeveynlerin çocuğun sosyal becerisinin daha çok gelişmesini istediği görülmüştür. Çocukların sosyal becerilerinin gelişmesi için öğretmenlerin hazırladıkları etkinliklerde çocukların sosyal yönünü destekleyici çalışmalara da yer vermeleri gerektiğini düşünülmektedir. Öğretmenler böylelikle tüm gelişim alanlarına da destek vererek çocuğun iyi bir eğitim almasını sağlamış olacaktır. Özen-Altınkaynak ve Yanıklar (2014) yürüttükleri araştırmada, ailelerin okul öncesi eğitim kurumundan çocuğun sosyal gelişimine yönelik beklentileri olduğunu ve bu beklentilerin çocuğun kendini ifade edebilmesi, öz bakım becerilerin gelişmesi, kendi ihtiyaçlarını karşılaması şeklinde olduğunu göstermiştir. Mevcut çalışmanın bulgularına bakıldığında, alanda var olan araştırmalar ile benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Öz-bakım eğitimi, çocukları kendi gelişimleri boyunca sorumluluk almaya teşvik eder. Bu gelişim alanı, çocukların bilinçli kararlar almalarını ve kendi bakımlarını bağımsız olarak gerçekleştirmeyi sağlar. Mevcut çalışmanın bulgularından ve benzer bulgulardan yola çıkarak, ebeveynlerin beklentilerinin altında yatan ana nedenin çocukların öz bakımı öğrenerek, kendi fiziksel ve duygusal ihtiyaçları için kendine güven ve sorumluluk duygusu geliştirebileceklerine inanmaları düşünülebilir.

Öneriler

Var olan çalışmalara ve mevcut çalışmanın bulgularına dayanarak, Ankara ilinde yer alan ve farklı okullardan çalışmaya katılan ebeveynlerin okul öncesi eğitim ortamlarının fiziksel ve eğitsel özellikleri boyutlarında farklı beklentiler içerisinde olabileceği görülmüştür. Her ne kadar ebeveyn beklentilerini eksiksiz olarak öğrenme ortamına yansıtma oldukça zor bir uygulama olsa da ebeveynlerin beklentilerini karşılamak ve buna göre planlama yapmak önem arz etmektedir. Bu nedenle, ebeveynlerin beklentilerini bilmek ve doğru istekler içerisinde okullarla iletişim içinde olmalarını sağlamak kritik önem taşımaktadır. Bu gerekçelere paralel olarak, mevcut çalışmanın da bulgularına dayanarak, öncelikle okulların kendi koşullarına cevap verecek nitelikte “ebeveyn beklentileri” üzerine doğru bir tanımlama yapması ve bu tanımlamayı çevresel koşullar göz önünde bulundurarak yapmaları önerilebilir. Yapılacak olan tanımlama sayesinde, öğretmenlerin ve ebeveynlerin nasıl ve ne düzeyde beklentiler içerisinde olabilecekleri öngörülebilir. Mevcut çalışmanın bulgularında da sunulduğu gibi ebeveynler, iletişim süreci, zengin materyal olanakları, gelişim alanlarının desteklenmesi gibi alanlarda beklentilerinin olduğu görülmektedir. Bu amaçla, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin dönem başlarında ebeveynlerin eğitim ortamına dair beklentilerini belirlemeye yönelik düzenli görüşmeler yapması önerilmektedir. Bunun yanı sıra, ev-okul arasındaki bağı güçlü tutmak amacıyla teknolojik imkânların işe koşulması ve uygulamalar üzerinden düzenli bir iletişim bağının kurulması önerilebilir. Diğer taraftan, okulların kaynaklarına ve öğretim süreçlerine dair bilgilendirme seminerlerini düzenlenmesi, okul ve ev arasındaki iletişimin artmasına yardımcı olacaktır.

Etik Kurul İzin Bilgisi: Bu araştırma, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Etik Kurulu Başkanlığından 18.03.2022 tarih ve 21 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: Bu çalışmada çıkar çatışması yoktur ve finansman desteği alınmamıştır.

Yazar Katkısı: Yazarlar makaleye eşit katkı sağlamış olduklarını beyan ederler.

Kaynakça

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB). (2015). *Özel kreş ve gündüz bakımevleri ile özel çocuk kulüplerinin kuruluş ve işleyiş esasları hakkında yönetmelik*. <https://www.aile.gov.tr/media/119162/ozel-kres-ve-gunduz-bakimevleri-ile-ozel-cocuk-kuluplerinin-kurulus-ve-isleyis-esaslari-hakkinda-yonetmeligi.pdf>
- Aydın, Ö. & Aykaç, N. (2016). Yaratıcı drama yöntemi ile verilen eğitimin okul öncesi öğrencilerinin çevre farkındalığına etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 11(1), 1-16. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ydrama/issue/34693/383501>
- Bal E. (2019). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumları ile ilgili görüşleri: seçme nedenleri ve kurumdan beklentileri [Yayınlanmamış yüksek lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Balboni, G. & Pedrabissi, L. (1998). School adjustment and academic achievement: parental expectations and socio-cultural background. *Early Child Development and Care*, 143(1), 79–93. <https://doi.org/10.1080/0300443981430107>
- Boylan, F., Barblett, L. & Knaus, M. (2018). Early childhood teachers' perspectives of growth mindset: Developing agency in children. *Australasian Journal of Early Childhood*, 43(3), 16-24. <https://doi.org/10.23965/AJEC.43.3.02>

- Briley, D. A., Harden, K. P. & Tucker-Drob, E. M. (2014). Child characteristics and parental educational expectations: Evidence for transmission with transaction. *Developmental Psychology*, 50(12), 2614–2632. <https://doi.org/10.1037/a0038094>
- Brown, E. L., Mahatmya, D., & Vesely, C.K. (2016). Family and school influences on the behavioral and academic competence of low-income children of color. *Journal of Children and Poverty*, 22. <http://dx.doi.org/10.1080/10796126.2016.1148673>
- Buldu, E. & Olgan, R. (2021). Changes in Early childhood teachers' assessment practices: Positioning pedagogical documentation. *Eğitim ve Bilim*, 46(208), 55-77. <https://doi.org/10.15390/EB.2021.10133>
- Carter, R. (2021). *School materials get parents' attention*. <https://www.ocpathink.org/post/school-materials-get-parents-attention>
- Cowan, K. (2020). *A Panorama of play – A literature review*. Digital futures commission. 5 Rights Foundation.
- Creswell, J. W. (2013). Beş nitel araştırma yaklaşımı (Çev. M. Aydın), *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (3. baskıdan çeviri) (Çev. Ed. M. Bütün ve SB Demir) içinde (s. 68-110). Siyasal Yayın Dağıtım.
- Çemrek, F. & Özaydın, Ö. (2019). Okul Öncesi eğitimde ailelerin kreş tercihleri ve kreşlerden beklentileri: Eskişehir örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 559-575. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.548532>
- Danişman, Ş. (2017). The effect of expectation on student achievement. In E. Karadag (Ed.), *The factors affecting student achievement: Meta-analysis of empirical studies* (pp. 245–277). https://doi.org/10.1007/978-3-319-56083-0_14
- Erşan, Ş. (2019). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumundan ve öğretmenlerden beklentilerinin incelenmesi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 161-178. <https://doi.org/10.30561/sinopusd.613394>
- Göğebakan Ş. (2011). Çocuğunu okul öncesi eğitim kurumuna gönderen (6 Yaş) annelerin okul öncesi eğitime ilişkin görüşlerinin bazı demografik özelliklere göre incelenmesi (Malatya İli Örneği) [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Hujala, E., Vlasov, J. & Szecsi, T. (2017). Parents' and teachers' perspectives on changes in childcare quality in the United States, Russia and Finland. *South African Journal of Childhood Education*, 7(1), 1-10. <https://doi.org/10.4102/sajce.v7i1.538>
- Koçak Ö. N. (2020). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentilerinin ve beklentilerinin karşılanma durumunun incelenmesi (Aksaray İli Örneği). [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi.
- Koçyiğit, S., Tuğluk, M. N. & Kök, M. (2007). Çocuğun Gelişim Sürecinde Eğitsel Bir Etkinlik Olarak Oyun. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 324-342. <https://dergipark.org.tr/pub/ataunikkefd/issue/2777/37245>
- LaParo, K., Williamson, A. C. & Hatfield, B. (2014). Assessing quality in toddler classrooms using the CLASS-Toddler and the ITERS-R. *Early Education & Development*, 25(6), 875–893. <https://doi.org/10.1080/10409289.2014.883586>

- Leach, P., Barnes, J., Malmberg, L. E., Sylva, K. & Stein, A. (2008). The quality of different types of child care at 10 and 18 months: A comparison between types and factors related to quality. *Early Child Development and Care*, 178(2), 177–209. <https://doi.org/10.1080/03004430600722655>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2014). *Okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği*.
- Mullis, F. J. & Mullis, A. K. (2016). Parental involvement in early childhood education: A comparison of English-speaking and Spanish-speaking parents. *Early Childhood Education Journal*, 44(6), 559-567. <https://doi.org/10.1080/09669760.2016.496162>
- Özen Altınkaynak, Ş. & Yanıklar, C. (2014). Anne ve babaların okul öncesi eğitime devam eden çocuklarının gelişimine yönelik beklentileri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(30), 56-72. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/19403/206220>
- Özen, Ş. (2008). Okul öncesi eğitim ve aile: anne ve babaların okul öncesi eğitimden beklentileri (KARS ili örneği). [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Kafkas Üniversitesi.
- Pinto, A.I., Pessanha, M. & Aguiar, C. (2013). Effects of home environment and center-based child care quality on children's language, communication, and literacy outcomes. *Early Childhood Research Quarterly*, 28(1), 94–101. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2012.07.001>
- Pramling-Samuelsson, I. & Carlsson, M. A. (2008). The playing learning child: Towards a pedagogy of early childhood. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 52(6), 623-641. <https://doi.org/10.1080/00313830802497265>
- Robertson, J. S. (2008). *Forming preschoolers' environmental attitude: Lasting effects of early childhood environmental education* [Unpublished master's thesis]. Royal Roads University.
- Sevinç, M. (2010). Okul öncesi eğitim alan çocukların annelerinin okuldan beklentileri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(13), 218- 225. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunikkefd/issue/2774/37158>
- Staples, K. & Diliberto, J. (2010). Guidelines for successful parent involvement: Working with parents of students with disabilities. *Teaching Exceptional Children*, 42(6), 58-63. <https://doi.org/10.1177/004005991004200607>
- Thomas, S. B. & Dykes, F. (2013). Families speak to early childhood teachers: Impressions and expectations. *STRATE Journal*, 22(2), 55-64. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1015775.pdf>
- Xu, Y. & Filler, J. (2008). Facilitating family involvement and support for inclusive education. *The School Community Journal*, 19(2) 53-71. <https://www.adi.org/journal/fw08/xufillerfall2008.pdf>
- Yamamoto, Y. & Holloway, S. D. (2010). Parental expectations and children's academic performance in sociocultural context. *Educational Psychology Review*, 22, 189-214. <https://doi.org/10.1007/s10648-010-9121-z>
- Yeşilyurt C. Z. (2011). Çocukları anaokuluna devam eden ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri ve kurumların bu beklentileri karşılama durumları [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Extended Summary

Introduction

The early childhood period is considered to be the process in which children develop very rapidly and learn most intensively (Pramling-Samuelsson & Carlsson, 2008). With this capacity that children naturally have to learn, it is of great importance to provide the necessary environment and support for them to explore, investigate, and learn. Research findings on the quality of early childhood education show that the relationship between the quality of education and children's development indicators and learning outcomes is significantly related (Bal, 2019; LaParo et al., 2014; Leach et al., 2008).

While designing a high-quality early education environment, parents should not think separately from this process, on the contrary, ways of including parents in the learning process of their children should be investigated. In this way, it is quite possible to establish an environment of mutual trust between the teacher and the parents (Yeşilyurt, 2011). However, many studies show that teachers and parents have different expectations and the communication created between them is weak (Staples & Diliberto, 2010; Thomas & Dykes, 2013). There are many studies showing that parents' expectations about both the teaching processes and the physical characteristics of the school are an effective factor when choosing an early childhood education institution (Balboni & Pedrabissi, 1998; Briley et al., 2014).

Parents' perspectives are an essential source of feedback for schools and educators. Researching their views on the learning environment helps identify areas of strength and areas that require improvement. Thus, gathering feedback from parents enables schools to continuously adapt, and refine educational practices to better meet the needs of children and parents. For this purpose, 26 parents whose children's age range varies between 36-72 months were included in the study. Based on the research findings in this area, it is of great importance to investigate what kind of expectations parents have from early childhood education. Although there are many studies in this field, in-depth examinations on the dimensions of the education offered (physical, education-teaching...etc.) and in determining the expectations of conducting these studies with different parent groups will keep us researchers up-to-date and help strengthen the communication bond with parents. The research question developed in the current study; "What are the expectations of parents whose children attend early childhood institutions?". In line with the answers given by the parents to the interview questions, two main themes were determined as physical and educational expectations.

Method

The aim of this study is to examine the expectations of families whose children attend pre-school education institutions from pre-school education. At the end of the examinations, the expectations of the participating parents have shown that they have certain expectations in terms of (1) physical and (2) educational dimensions. The research was carried out with the phenomenological research method, which is one of the qualitative research designs. Semi-structured interviews lasted an average of 30-35 minutes and were conducted with families via

Zoom. In order to analyze the answers given to the questions, the thematic analysis method was used. Based on the answers given by the participants to the questions, two main themes were determined as (1) Parents' Physical Expectations for Preschool Education Institutions and (2) Parents' Expectations for Preschool Education Institutions, and different categories were created under these themes.

While the participant parent group was included in the study, they were selected from 36-48, 48-60 and 60-72 month old groups, and care was taken to ensure that the number of participants selected from each month range was similar and that there was no accumulation in a certain age group. While only four of the parents participating in the study were fathers, the remaining 22 participating parents were mothers. Since the aim of the study was not to investigate the differences in the opinions of the parents based on gender, it was not aimed to create an equal distribution for the gender distribution.

Findings

The answers given to the question asked about the expectations of the physical structure of pre-school education institutions; It should be safe (n=4), it should have a garden (n=4), it should be single-store and with a garden (n=3), it should be suitable for the developmental characteristics of children (n=4), it should be clean (n=4), it should be spacious (n =3), it should offer various game possibilities (n=1).

Participant parents generally found the materials sufficient (n=22). In the category of paid wages, which is the last category of families' expectations regarding the physical structure of the institutions, most of the families (n=20) stated that they received the wages they paid, while some of them (n=6) stated that they did not receive it.

In the question asked to learn the expectations of the families regarding the teachers, some of the families were asked to prepare my child for a good education (n=8), to be patient (n=6), to have the same approach to each child (n=3), to cooperate with the family (n= 3), showing interest in my child (n=2), setting adequate rules instead of excessive rules (n=1), giving importance to children to be healthy individuals (n=1), being consistent (n=2).

Based on the answers given by the families to the questions, the development areas that they want to be supported by the schools in accordance with the developmental characteristics of their children are listed as follows; should learn to do self-care (n=6), develop social skills (n=6), receive training addressing all developmental areas (n=4), develop social and motor skills (n=4), develop cognitive and motor skills (n=6) =3), the development of language skills (n=2), learning the necessary information to prepare for primary education (n=1).

Discussion and conclusion

When we examine the expectations of families in terms of physical structure, it is revealed that they have expectations regarding the structure of the institution, the structure of the class, materials and the paid wage. In the opinions expressed on the structure of the institution and the classroom, they believe that the place should be designed in accordance with the education-training and needs of the children. When we look at the studies on student success of school and classroom designs, it is seen that a school environment with regular, simple and clear boundaries has a positive effect on students' success. At the same time, the clarity of the parts of the school and classroom environment helps families and students to be more understandable (Yamamoto & Holloway, 2010). Çemrek and Özyaydın (2019) carried out one of the studies carried out in parallel with the

findings of the current study. In the study, looking at the expectations of the participating parents from the preschool education institution, it was seen that there should be a security service for the safety of the children and that the institution should be suitable for the development of the children. Similarly, in the current study, it is seen that parents have expectations such as security and security cameras. As presented in the findings of the current study, it is seen that parents have expectations in areas such as the communication process, rich material opportunities, and support of developmental areas. For this purpose, it is recommended that school administrators and teachers arrange regular meetings at the beginning of the semester to determine parents' expectations about the educational process and environment. In addition, to strengthen the bond between home and school, it may be suggested to use technological devices and to establish a regular communication link through applications. On the other hand, organizing informative seminars on the resources and teaching processes of schools will help increase the communication between school and home.